

KURUCZ Ádám

Horthy Miklós Zemplénben, 1922–1923

Vitézi telekátadások Sátoraljaújhelyben,
Tállyán és Sárospatakon

1920. augusztus 20-án nagybányai Horthy Miklós, Magyarország kormányzója hosszas előkészítő munka után felhívással fordult az ország földbirtokosaihoz, hogy a világháború hőseinek létesítendő vitézi telkek céljára ingyenes adományként földterületeket bocsássanak rendelkezésére.¹ Augusztus 29-én a *Budapesti Közlöny*ben megjelent a 6650/1920. ME. számú rendelet, amely részletesen szabályozta az adományozandó vitézi telkek jogviszonyát és meghatározta az eljáró szervek tevékenységi körét.² A rendelet kimondta, hogy „A vitézi telkek, valamint azok tulajdonosai felett is a felügyelet gyakorlására, a köteles közszolgálatok irányítására és számonkérésére, a fegyelem, a hazafias érzés s az együvé tartozás ápolására megfelelő szerveket kell létesíteni”.³ Ezek a „megfelelő szervek” lettek a vármegyei vitézi székek, valamint az azok felett álló Országos Vitézi Szék.⁴ 1920. szeptember 25-én a kormányzó gróf Teleki Pál miniszterelnök ellenjegyzésével kinevezte az Országos Vitézi Szék tagjait, amely testület hivatva lett a kormányzó elé terjeszteni, kik kapjanak vitézi telket.⁵

Az államfő által kezdeményezett telek-felajánlási akciót a kormányzat az ország törvényhatóságain át népszerűsítette.⁶ Bár a felajánlások száma elmaradt a várttól – az olyan földbirtokosok önzetlen felajánlásának köszönhetően, mint a tállyai gróf Maillot Nándor⁷ – év végére már állt akkora földterület az Országos Vitézi Szék rendelkezésére, hogy december 26-án közzé lehetett tenni a vitézi telekre történő jelentkezésről szóló felhívást.⁸

A folyamodványok beérkezésével párhuzamosan országszerte folyt a Vitézi Rend kiépítésének munkája. 1921. május 22-én lezajlott az első zártkörű vitézavatás, amelyen esküt tettek az Országos Vitézi Szék tagjai és az első 24 megadományozott vitéz. Ezzel létrejött a Vitézi Rend, majd június 24-én Miskolcon első alkalommal adtak át vitézi telket – még az első nyilvános vitézavatás előtt.⁹ Június 25-én, július 14-én és augusztus 12-én kinevezték a vármegyei székkapitányokat, ezzel kialakult a Vitézi Rend országos szervezete.

A vármegyei vitézi székeket nyolc vitézi törzsszék fogta össze, élükön a törzskapitányokkal. Ők a kormány képviselőivel együtt alkották a legfőbb eljáró szervet, az Országos Vitézi Széket, amelynek feje, az Országos Vitézi Szék elnöke, egyszersmind a vitézek főkapitánya – választás útján – Horthy Miklós kormányzó lett.¹⁰

A törzskapitányok lettek hivatva a vitézi telekátadások alkalmából rendezett ünnepségeken a vitézi telkek formális átadására. Bár 1943-ig országszerte 5641 vitéz kapott telket,¹¹ csak néhányukat érhetette az a megtiszteltetés, hogy személyesen a kormányzótól, mint a vitézek főkapitányától vehették át új birtokukat. Zemplén vármegyében 1922–1923-ban két év alatt három ilyen alkalom is volt, amelyeket a kormányzói látogatás kiemelt eseménnyé tett Sátoraljaújhely, Tállya és Sárospatak életében. A következőkben ezeket az ünnepségeket mutatom be, felidézve Horthy Miklós kormányzó és a települések előljáróinak akkor elhangzott szavait.

Sátoraljaújhely

1922. szeptember 30-án, szombaton fél 10-kor érkezett Sátoraljaújhely feldíszített pályaudvarára Horthy Miklós kormányzó, ahol a városi tanács, a hatóságok és a társadalmi egyesületek küldöttségei élén Bernáth Aladár alispán üdvözölte, mint *„azt a férfit, akiben testet öltött a magyar nemzeti gondolat”*. Arra kérte a kormányzót, érezze magát otthonosan a városban és fogadja szeretettel a lakosság iránta megnyilvánuló hódoló tiszteletét. A kormányzó köszönetet mondott az üdvözlésért és kijelentette, hogy örömmel jött Zemplén vármegye székhelyére, amely az elmúlt ezer évben nagyon sokszor nézett szembe a néppusztulással, azonban az elpusztíthatatlan, ősi magyar erő mindig újjáélesztette.

Az állomásról az államfő kíséretével kocsira szállt és a katonai gyakorlótérre hajtatott, ahol szemlét tartott a helyőrség felett. Ezt követően a városházán részt vett a város díszközgyűlésén, amelynek keretében vitézi telkébe iktatták vitéz Homoky József csendőr tiszttheytettest.¹² Horthy Miklós 11 órakor a díszteremben fogadta a hatóságok, valamint az egyházi és társadalmi egyesületek küldöttségeinek üdvözlését, amelyekre a következő szavakkal válaszolt: *„Meleg, őszinte szavaikból örömmel látom, hogy a híres Zemplén vármegyében él még a nagy Rákóczi erős nemzeti szelleme. A világháború, a forradalmak viharai pusztították végig az országot és a béke nekünk nem hozott enyhülést. Am tornyosultak már sötétebb felhők is a magyar égen, tomboltak már erősebb viharok is ez ország felett, de győzött mindenkor a magyar akarat, mert az a nemzedék, melynek a pusztulás jutott osztályrészül, nem csüggedt és nem tört meg, hanem új erővel kezdte meg – ha kellett előlről – a munkát a jobb jövőért. Az építés munkájában különösen fontos szerep jut ma önöknek, mert ez a város a magyarságnak egyik végvára most. Ápolják tehát továbbra is a múlt dicső emlékét, őrizzék meg a nemzet jövőjébe vetett erős hitüket, a jelent pedig szenteljék egybeforrva a munkának. Ha megfogadják szavaimat, a magyarságnak megvívhatatlan vára lesz ez a város”*.

A szavait követő lelkes eljenzés után elbeszélgetett a küldöttségek vezetőivel, majd a város előjáróit kihallgatáson fogadta. Fél gyakor a tisztí étkezésben polgári és katonai előkelőségek részvételével díszbéd következett. Horthy Miklós délután fél háromkor indult vissza Budapestre.¹³

Tálya

Bő egy évvel később, 1923. október 8-án, vasárnap a kormányzó ismét Zemplén vármegyébe látogatott. Pontban 9 órakor érkezett meg Tályára, hogy részt vegyen a nagyköztségnek azon a díszközgyűlésén, amelyen vitéz Tályai Miklóst¹⁴ iktatják be a Maillot Nándor báró által felajánlott vitézi telekbe.

A feldíszített tállyai állomáson a község képviselőtestületének élén Thuránszky László, Zemplén vármegye főispánja és Bernáth Aladár alispán fogadták és üdvözölték a kormányzót: *„Meleg szeretettel üdvözölöm – szolt az alispán – a vármegye lakossága nevében Főméltóságodat abból az alkalomból, hogy körünkbe érkezett. Másodízben ér minket ez az öröm. Főméltóságod személyében látjuk megtestesíteni a feltámadás gondolatát és éppen ezért erőt és kitartást meritünk belőle. Kérem, érezze magát körünkben otthonosan és a lakosságnak Főméltóságod személye iránt megnyilvánuló szeretetét fogadja jóindulattal és kegyesen”*.

„Szívöböl köszönöm a meleg üdvözlést – válaszolt a kormányzó – hiszem és remélem, hogy Zemplén vármegye derék népe megérti a mai nehéz idők szavát és mindenki vállvetve igyekszik részét kivenni a becsületes munkából, amely legfőbb tényezője talpra állásunknak, gazdasági meg erősödésünknek. Meg vagyok győződve, hogy a vitéz, akit ma Maillot Nándor báró áldozatkészségéből birtokba iktatunk, ebben példaként fog elől járni. Örvendek, hogy Zemplén vármegyét újra láthatom és ismételten köszönöm meleg üdvözlésüket”.

A kormányzó e rövid köszönő szavak után kíséretével¹⁵ együtt kocsira szállt és magyar ruhás bandériummal az élen a községen keresztül Maillott Nándor kastélyába hajtatott. Az úton a lakosok sorfalat állva, lelkes ovációval köszöntötték a kormányzót.¹⁶

A díszközgyűlés délelőtt tíz órakor vette kezdetét a kastély parkjában népes közönség részvételével. A megnyitó előtt Borcsik Árpád jegyző vezetésével négytagú küldöttség járult a kormányzó elé, hogy formálisan felkérjék a díszközgyűlésen való részvételre. A kíséretével érkező államfő lelkes eljenzés közepette foglalta el a számára fenntartott dízhelyet. Jobboldalán Thuránszky László főispán, baloldalán Maillot Nándor foglalt helyet. A kormányzó mögött kísérete állt meg, balra a vármegye vitézei álltak sorfalat, jobbra a beiktatandó vitéz és családja helyezkedett el.

A díszközgyűlés a Himnusz eléneklése után Gosztonyi István, a szerencsi járás főszolgabírójának megnyitójával kezdődött: „Főméltóságod, mint jó atya mindent elkövet, hogy ennek az országnak békéjét, lakosságának boldogulását biztosítsa a mai nehéz viszonyok között is. Szomorúan kell látni és tapasztalni, hogy általánosságban nincsen meg az az egyetértés, hazafias felbuzdulás és áldozatkészség, amelyet gyermekeiktől joggal elvárhatna. Mi a legnagyobb szeretettel és odaadással vesszük körül Főméltóságodat és követjük fáradtságos működésében”.

Borcsik Árpád jegyző a község nevében üdvözölte a beiktatandó vitézt, majd vitéz Hevessy Zoltán ezredes, Zemplén vármegye vitézi székkapitánya Tállyai Miklós érdemeit méltatta: „Háromszori sebesülés tanúskodik hősies magatartásáról és bátorságáról. Egyik legszebb cselekedete az volt, amikor az ojtózi szorosban nem sikerült ezredének támadása és ekkor kis csapatát ellentámadásba vitte, betört az ellenség vonalába. Amikor beiktatlak a telekbe, figyelmeztettek mindarra, amit fogadtál. Légy becsületes magyar ember továbbra is. Isten és a haza legyen a jelszavad!”

Vitéz Nagy Pál gyalogsági tábornok a Vitézi Rendről szolt: „A Rendnek, mint az idegszálaknak, át kell szóni a nemzet testét, hogy átjárják a megrokkant testet és újból erőt adjanak az izomzatnak. A Rendnek olyan férfiak a tagjai, akik a legsúlyosabb körülmények között is megállták a próbatételt. Csak a minden protekció nélküli igaz érdem jogosít fel arra, hogy valakit méltónak tartsanak a Vitézi Rendbe való felvételre. A törvény tisztelete, a felsőség iránti meggyőződéses alárendelés oly erények, amelyek nemzetünkben példaadó módon kell, hogy tündököljenek. A mi vitézeinkből ezek az erények sugároznak ki. Elhiszem, ott, ahol a zabolátlanság tetszetős, nem népszerű a vitézség, de aki a nemzet jövőjén munkálkodik, követni fogja azt a példát, amit a mi vitézeink mutatnak”.

A vitézi telket jelképező rögöket és a vitéz családját Köhler Jakab római katolikus esperes megáldotta majd a kormányzó átnyújtotta Tállyai Miklósnak: „Vitéz bajtársam! Átadom neked ezt a megáldott, megszentelt földet, jelképét annak a birtoknak, amelyet egy magasztos eszmét megértő, lelkes hazafi ajánlott fel a Vitézi Rendnek. Átadom neked, mint a haza jutalmát. Jutalom ez a föld azokért az odaadó, önfeláldozó szolgálatokért, amelyeket a hazáért a világháborúban teljesítettél. Jutalom azért a tántoríthatatlan hűségért, amelynek az úgynevezett vörös uralom alatt tanújelét adtad. De nem csak jutalom, hanem zálog is ez a föld a te kezében s minden utódod kezében. Zálog ez, amely arra kötelezi minden tulajdonosát, hogy arról az útról, amelyen ehhez a földhöz jutott, a kötelességteljesítés, a hűség, az önfeláldozás útjáról soha le nem tér, hogy a hazának békében példát nyújtó polgára, veszedelemben pedig önfeláldozó vitéz katonája lesz. Légy utódaiddal együtt mintaképe a szorgalomnak. Gondozzátok és munkáljátok szeretettel ezt a földet. Legyetek lelkes apostolai és példaképei az önzetlen, igaz hazaszeretetnek, hogy méltó tagjai lehessetek a Vitézi Rendnek, amelynek hívatása a példaadás. Ha minden falunak, minden városnak meg lesznek az ő Tállyai Miklósaik ezek példája áthatja a lakosság lelkét, akkor hazánk régi dicsősége és boldogulása, minden igaz magyar vágya biztosan teljesül. Vitéz Tállyai Miklós, segítsen a Magyarok Istenére!”

A kormányzó szavait követő lelkes éljenzés után a Vitézi Rend Turán Regős Csoportja hazafias dalokat és verseket adott elő. A közgyűlés a Hiszekegy hangjaival ért véget.

Tizenkét óraker díszbéd következett, amelyen Maillot Nándor báró mondott köszöntőt: *„Mély hódolattal üdvözlöm Főméltóságodat II. Rákóczi Ferenc fejedelem szüreti lakában. Gondterhes időköt láttak e falak, remények pusztulását, ideálok elveszését. Láttak szebb időköt is, élvezték egy fejlődő kultúra áldásait. Ennek a népnek eszményképe Rákóczi, ideálja a vitéz katona. Ezt véli fel-találni két évszázad múltán nagybányai vitéz Horthy Miklós kormányzó Ófőméltóságában, a vitézi intézmény Rákóczi szellemében való megalapítójában. Népünk párhuzamot von történelmünk e két nagy alakja között, hisz és bízük. Adjon az Isten Főméltóságodnak erőt ezeknek a reményeknek beváltásához. Isten éltesse sokáig Főméltóságodat”*.¹⁷

Tarcal

A kormányzó 2 óraker folytatta útját Tarcal felé, ahová 3 óra 10 perckor érkezett meg. Az állomáson a nagyszámú közönség és a képviselőtestület élén Izsépi Zoltán főszolgabíró és idősebb Hubay Kálmán főjegyző üdvözölték a kormányzót. *„Jóleső érzéssel tekintek végig – válaszolt a kormányzó – ezen az istenáldotta színmagyar vidéken. Szeressék ezt a földet, amelyből új élet fakadt és veritékes munkájuk közben gondoljanak arra, hogy minden munkában töltött nap közelebb visz bennünket mindannyiunk közös céljához, a virágzó, boldog Magyarországhoz. Köszönöm igaz szeretettől áthatott üdvözlő szavaikat!”*

A tarcali hölgyek nevében Hubay Lili bokkrétát nyújtott át az államfőnek, aki a községbe hajtattott, ahol megtekintette a korona-uradalom szőlőit.¹⁸

Sárospatak

Horthy Miklós másnap reggel 8 óra 35 perckor érkezett meg Sárospatak ünnepi díszbe öltöztetett pályaudvarára. A kormányzó fogadására érkezett számos előkelőség soraiban ott volt Thuránszky László főispán, Bernáth Aladár alispán, gróf Hoyos Viktor főszolgabíró, herceg Windischgrätz Lajos, báró Waldbott Kelemen, Görgey István és Bessenyei Zénó nemzetgyűlési képviselők. A megjelentek nevében a főszolgabíró üdvözölte a kormányzót: *„Legyen meggyőződve Főméltóságod, hogy a csonka hazában az államfő iránti tisztelet és gyermeki szeretet jobban meg van bennünk, mint valaha. Főméltóságodat szívünk teljes melegével és hódolattal üdvözljük”*.

Hoyos főszolgabíró szavaira a kormányzó a következőkkel felelt: *„Rákóczi földjén meglepnek a nagy múlt emlékei. A magyarság küzdelmeinek jelentős szakasza folyt le e szentelt rögökön. Az egykori küzdelmeket most egy másik küzdelem váltotta fel: egy békés küzdelem az ország jövőjének és boldogságának megalapozására. Ma mindenkinek a termelőmunka szolgálatába kell állnia és ezért én azt akarom, hogy a Vitézi Rend, amelynek egy tagját ma fogjuk birtokába beiktatni, az eke szarvát megragadva tegyen bizonyosságot az egész magyar gazdaközönség előtt a nekünk életkérdéssé vált földművelő munkára való kiváló hívatottságról. Köszönöm a meleg üdvözlést, amelyben részesítettetek”*.

Az állomásról a kormányzó a tanítóképző intézetbe hajtattott, ahol Hodossy Béla igazgató fogadta és felvezette a számára berendezett lakosztályba. A vitéz Bárczy Miklós¹⁹ volt főhadnagy telekbe iktatása alkalmából rendezett díszközgyűlés az intézet feldíszített tornatermében pontban tíz óraker kezdődött.²⁰ A főszolgabíró ismételten üdvözölte a kormányzót, majd Szabó Lajos a lukai²¹ földbirtokosok nevében köszöntötte a megadományozott vitézt. Hevessy Zoltán ezredes, vármegyei vitézi székkapitány a négy harcteret megjárta, majd hadirokkantá vált Bárczy Miklós érdemeit méltatta. Gruska Lajos pápai kamarás megáldotta a vitézt, családját és az új földjüket jelképező rögöket, amelyeket vitéz Nagy Pál tábornok

beszéde után Horthy Miklós adott át Bárczy Miklósnak: *„Vitéz bajtársaim! Büszkeséggel és szeretettel néztem végig soraitokon,²² amikor reggel megérkeztünk. A vitézi intézmény alapeszméje az volt, hogy hazánk egy-egy darabját magukénak mondhassák azok a kiválasztottak, akik ezért a hazáért a legtöbbet szenvedtek, a legtöbbet küzdöttek, akik a haza iránti hűségben sohasem tántorodtak meg. A legjobbak közül valók vagytok ti is. A vitézi és honfiai érényekben nálatok nagyobbak legfeljebb azok lehetnek, akik önzetlenül áldozták fel fiatal életüket s ma messze kinn porladoznak. A vitézi eszme megvalósulásához lelkes hazafiakra volt szükség, akik ezt az eszmét felfogták, s akik ezért az eszméért áldozni is tudtak. Vitéz Bárczy Miklós! Átadom Néked ezt a megáldott és megszentelt rögöt, amelyet három igaz hazafi adományozott,²³ felismerve a Vitézi Rend magasztos célját. Tekintsd ezt a haza hálájának azért, amelyet vele szemben a legválságosabb időben is tanúsítottál. Vedd szerető gondozásodba ezt a földet és nyújts példát utódaidnak, annak szeretetében Mutasd meg, hogy nem csak ott tudtál aratni, ahol a hadak istene irányította kardodat, de tanítsd meg gyermekeidet és unokáidat viszont arra is, hogy ez a föld az ő kezükben is csak zálog, amely arra kötelezi őket, hogy arról az útról, amely téged ehhez a földhöz vezetett: a kötelességteljesítés, a hűség, az önfeláldozás útjáról letérniök sohasem szabad. Tanítsd meg őket arra, hogy példádát követve ők is hasonló önfeláldozással küzdjenek akkor, ha a haza boldogulása, régi dicsősége azt kívánja. Ezt követeli tőlünk a Vitézi Rend, amelynek csak így lehetünk méltó tagjai. Vitéz Bárczy Miklós! Teljesítsd kötelességedet, segítsen ebben Hadúr, a Magyarok Istene!”*

A kormányzó szavait követő lelkes éljenzés után Bárczy Miklós meghatottan mondott köszönetet az őt ért kitüntetésért. Az ünnepség a Vitézi Rend Regös Csoportjának hazafias szavatai és éneke után a Hiszekeggyel ért véget.²⁴

A díszközgyűlés után Horthy Miklós rövid látogatást tett Windischgrätz hercegnél, majd megtekintette a Református Kollégiumot. A bejáratnál Janka Károly nemzetgyűlési képviselő, a kollégium lelkész-gondnoka fogadta és felvezette az imaterembe, ahol a kollégium tانتestülete és ifjúsága nevében Marton János akadémiai tanár mondott üdvözlő beszédet: *„Főméltóságú Kormányzó Úr! A négyszázados sárospataki református főiskola tanári kara és tanuló ifjúsága látogatásának ez ünnepi percében hódoló tisztelettel áll meg Főméltóságod, Magyarország kormányzója, a legelső magyar ember előtt. Mi ezen a helyen, a magyar nemzeti művelődés századok megszentelte ez egyik ősi tűzhelyén – az örökkévaló Isten kegyelmes vezetése alatt, azt a lelket ápoljuk, őrizzük és terjesztjük, amelyen – még világok összeomlása közepette is – a nemzet örök élete nyugszik, amelynek szolgálatára rá kell tenni az életet. Főméltóságodban ennek a léleknek, a törhetetlen magyar nemzeti akarathoz, a hősöket teremtő, hazaszeretethez ércebe öntött szobrát csodáljuk, a Hunyadi Jánosok, a Kossuth Lajosok nemzetmegtartó őseréjét. Azért végtelenül nagy a mi örömünk, hogy falaink közé érkezett. Itt időzése alatt felejtse el országlása gondjait. Itt a hódoló tisztelet, a hűség és szeretet csöndes szünetén van. Legyenek kedves, drága és felejthetetlen érzései, amint kedves, drága és felejthetetlen lesz nekünk látogatása. Lelkét lengje körül a magyar nemzeti történelem sok dicsőséges alakja, akiknek emlékezete e helyhez fűződik, a Lorántffyak, a Rákócziak szelleme. Főméltóságod lelke egy az ő leikökökkel, akikkel vér szerint is rokon, akiknek áldó tekintete e percben megnyugszik Főméltóságodon. [...] S amikor a nagy történelem súlya eltölti lelkét s szívére édes emlékek raja száll, a mi hódolatunkat hadd fejezze ki ez az imádságos óhajlás, amelyben olvadjon össze a dicsőséges múlt, keserű jelen és epedve várt jobb jövőendő sok ezer érzése: »Üdv nevére! Áldás életére!« Legyen uralkodása olyan, hogy Magyarországon a pokol kapui se vehessenek diadalt!”²⁵*

Ezután a kormányzó az intézmény könyvtárát tekintette meg, ahol Harsányi István teológiai tanár, főkönyvtárnok szolgált felvilágosítással. Megmutatta a legnevezetesebb ritkaságokat, a régi bibliákat, a Rákóczi-könyvtár könyveit, a Rákóczi bibliát, régi kódexeket és további érdekességeket. Bemutatta a kormányzónak a főiskola anyakönyvét, amelyben a kormányzó nagypapja, Horthy István 1811-ben és édesapja Horthy István 1840-ben subscribált,

vagyis ekkor sajátkezű aláírásukkal ismerték el az iskola törvényeit. Ugyancsak megmutatta a kormányzó édesapjának bizonyítványát, amely szerint 159 növendék közül tiszta kitűnő bizonyítvánnyal a nyolcadik helyet foglalta el.

Harsányi az általa készített származási táblán – amelyet különböző történeti forrásokból állított össze – magyarázta Horthy Miklós felmenőit: Lorántffy Zsuzsannának, I. Rákóczi György erdélyi fejedelem feleségének nagyanyja Horthy Erzsébet volt, s ezek szerint a Rákócziak ereiben Horthy vér csörgedezett – mint mondta. A könyvtár megtekintése után Janka és Harsányi átnyújtották a kormányzónak a kollégium ajándékait: egy 1835-ből való Sárospatakon nyomtatott bibliát,²⁶ a főiskola történetét tartalmazó és a főiskola háromszázados emlékünnepéről szóló emlékkönyvet.²⁷ A kormányzó az ajándékokért meleg köszönetet mondott, majd megtekintette a főiskola szépészeti- és műrégészeti múzeumát, ahol Rácz Lajos múzeumőr, akadémiai tanár szolgált felvilágosításokkal. Ezt követően a Lorántffy és Rákóczi plaketteket és a háborúban elesett sárospataki diákok emléktábláját tekintette meg.

Horthy Miklós fél egykor részt vett a tiszteletére adott százötven terítékes díszében, ahol Thuránszky László főispán köszöntötte, majd fél háromkor visszaindult Budapestre.²⁸

Jegyzetek

- 1 Szécsy Imre – Oszlányi Kornél – Oszlányi József – Farkass Jenő: A tízéves Vitézi Rend 1921–1931. Országos Vitézi Szék Szerkesztőbizottsága, Budapest, 1931. 69. o. (a továbbiakban: Szécsy Imre et al.)
- 2 A m. kir. Minisztérium 1920. évi 6650. ME számú rendelete a vitézi telekről. = Budapesti Közlöny, 1920. 198. szám, 1–3. o.
- 3 Budapesti Közlöny, 1920. 288. szám, 9. o.
- 4 A vármegyei vitézi székek megalakulásáig Vitézi Székeknek nevezték a későbbi Országos vitézi Széket.
- 5 Budapesti Közlöny, 1920. 288. szám, 9. o.; Megjegyzendő, hogy a vitézzé avatottak mindannyian jogosultak lettek vitézi telekre, azonban több avatandó volt, mint amennyi földbirtok az Országos Vitézi Szék rendelkezésére állt, ezért mérlegelni kellett, kik kapjanak hamarabb birtokot.
- 6 A telekfelajánlások vármegyei előmozdításáról bővebben lásd: Kurucz Ádám: A Vitézi Rend megalapításának előkészületei Borsod vármegyében = Diáktudomány, 2015–2016. Miskolc-Egyetemváros, 2016. 245–249. o.
- 7 Maillot Nándor gróf 1884-ben született Tállyán. Jogi tanulmányait Kolozsváron, Münchenben és Genfben végezte. A tanácsköztársaság bukása után Abaúj- és Zemplén vármegyék kormánybiztosa lett. A helyreállítható rend és a kormányzat iránti elkötelezettségét már Huszár Károly hivatalba lépése (1919. november 24.) után kifejezte, amikor táviratban üdvözölte az új miniszterelnököt. Vö.: Budapesti Hírlap, 1919. december 11. 4. o.
- 8 Hirdetmény. Jelentkezés a vitézi telekre = Belügyi Közlöny, 1920. 52. szám, 2053. o.
- 9 Az első országos nyilvánosságot kapott vitézavatás 1921. augusztus 21-én volt Budapesten, a királyi palota kertjében. Vö.: Kurucz Ádám: Magyarország első vitézi telkének átadása = Katonaiújság, 2013. 5. szám, 24–28. o.
- 10 A Vitézi Intézmény Kis Kátéja. Vitézi Szék, Budapest, 1921. 9. o.
- 11 Tátrai Szilárd: A Vitézi Rend története a harmincas évektől a felszámolásig = Hadtörténelmi Közlemények, 2000. 1. szám, 74. o.
- 12 Vitéz Homoky József csendőr tiszthelyettes 1876. április 7-én született a Szatmár vármegyei Jánkon (ma Jánkmajtis, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye). Az első világháborúban az I. Osztályú Ezüst Vitézségi Érem (kétszer adományozva); Bronz Vitézségi Érem és Károly Csapatkereszt kitüntetésekkel érdemelt ki. Vö.: Pekár Gyula (szerk.): Vitézek Évkönyve 1927. „Vitézek Évkönyve” kiadása, Budapest, 1927. 54. o. A háború alatt, 1916. október 28-án házasságot kötött Sárospatakon Halvathy Ilonával. = Csendőrségi Lapok, 1917. 2. szám, 35. o. A Vitézi Rend Széktartóságának a magyar királyi miniszterelnök által előterjesztett javaslatára a sátoraljaújhelyi 4085. számú telek-jegyzőkönyvben 5467/2. helyrajzi szám alatt feltüntetett 15 katasztrális holdat adományozta számára Horthy Miklós kormányzó, Bethlen István miniszterelnök ellenjegyzésével. = Budapesti Közlöny, 1923. 22. szám, 1. o.
- 13 Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárának Polgári kori kormányhatósági levéltárak – Sajtó Levéltár – Magyar Távirati Iroda Rt. Napi tudósítások (K 428) (a továbbiakban: Napi tudósítások), 1922. szeptember 30. 8. kiadás
- 14 Vitéz Tállyai Miklós volt törzsőrmester, földműves a Zemplén vármegyei Tállyán született 1890. december 4-én, születési családneve Valikovics. Az első világháborúban II. Osztályú Ezüst Vitézségi Érem (kétszer adományozva); II. Osztályú Ezüst Vitézségi Érem, Bronz Vitézségi Érem, Károly Csapatkereszt, Sebesülési Érem; Porosz Harcos

Hadiérem kitüntetésekért érdemelt ki. Vö.: Pekár Gyula (szerk.), i. m. 119. o. Az Országos Vitézi Széknek a miniszterelnöki teendők ideiglenes ellátásával megbízott magyar királyi népjóléti és munkaügyi miniszter által előterjesztett javaslatára a tállyai 2275. számú telekkönyvi betétben 745. helyrajzi szám alatt felvett 13 katasztrális holdat és 604 négyyszögölt adományozta számára Horthy Miklós kormányzó, Bethlen István miniszterelnök ellenjegyzésével. = Budapesti Közlöny 1926. 283. szám, 2. o.

15 Horthy Miklós kísérete: Magasházy László őrnagy, első szárnysegéd; Vetter Antal százados, szárnysegéd; Bartha Richárd, a kabinetiroda főnöke; Denk Gusztáv ezredes, a katonai iroda főnöke; dr. Szegedi-Maszák Aladár udvari tanácsos, a gazdasági iroda főnöke; Görgy György alezredes, a testőrség parancsnoka; Brunswick György utazási felügyelő; vitéz Nagy Pál gyalogsági tábornok, a honvédség főparancsnoka; Shvoy Kálmán ezredes, a honvédség főparancsnokának szárnysegéde és Szim Lőrinc főhadnagy.

16 Napi tudósítások, 1923. október 8. 2. kiadás

17 Napi tudósítások, 1923. október 8. 5. kiadás

18 Budapesti Hírlap, 1923. október 9. 4. o.

19 Vitéz bárcziházi Bárczy Miklós István János volt főhadnagy, gazdasági felügyelő Budapesten született 1885. szeptember 17-én, az első világháborúban III. Osztályú Vaskoronarend; III. Osztályú Katonai Érdemkereszt; Bronz Katonai Érdemérem és Károly Csapatkereszt kitüntetésekért érdemelt ki. 1927-es lakcíme: Sátoraljaújhely, Kossuth Lajos u. 9. Vö.: Pekár Gyula (szerk.), i. m. 24. o. Az Országos Vitézi Szék a magyar királyi miniszterelnök által előterjesztett javaslatára a lukai 440. sz. telekkönyvi betétben 2091/2, 2040/2. és 2041. helyrajzi számok alatt felvett 30 katasztrális holdat adományozta számára Horthy Miklós kormányzó, Bethlen István miniszterelnök ellenjegyzésével. = Budapesti Közlöny 1926. 138. szám, 2. o.

20 Napi tudósítások, 1923. október 9. 3. kiadás.

21 Mai nevén Bodroghalom.

22 Az ünnepségen Borsod-, Gömör-, Abauj-Torna- és Zemplén vármegyék összes vitéze megjelent. Vö.: Egri Népjószág, 1923. október 7. 3. o.

23 Horthy Miklós a „három igaz hazafi” alatt a Lukán vitézi telkeket felajánló földbirtokosokra gondolt: báró Vécsey Bélára, dr. Virányi Sándorra és Szabó Endrére. Vö.: Szécsy Imre et al, i. m. 159. o.

24 Napi tudósítások, 1923. október 9. 4. kiadás

25 Sárospataki Református Lapok, 1923. október 23. 1. o.

26 1835-ben Somosi János adta ki a Szent Bibliát Sárospatakon.

27 Az átadott könyvek feltehetően: Szombathi János: A sárospataki főiskola története. (Ford.: Gulyás József) Sárospataki Irodalmi Kör, Sárospatak, 1919.; Erdélyi János (szerk.): Emlékkönyv a sárospataki ref. főiskola háromszázados ünnepére. Sárospatak, 1860.

28 Napi tudósítások, 1923. október 9. 5. kiadás